

Πολυτεχνείο Κρήτης

Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών

Διπλωματική εργασία

“Χαράσσοντας χωρικές αφηγήσεις ενός λιτού βίου

-από την προϊστορία μέχρι σήμερα- στην Ασφενδιανή ύπαιθρο”

Αλεβίζος Σωκράτης

Ορφανουδάκη Μαρία

Επιβλέπων Καθηγητής:

Σκουτέλης Νικόλαος

Περίληψη:

Στον οικισμό Ασφένδου του Δήμου Σφακίων, στο σπήλαιο Σκορδολάκια, βρίσκεται η παλαιότερη μορφή εικονιστικής τέχνης σε όλη την Κρήτη, πιθανά και σε ολόκληρη την Ελλάδα. Η πρόσφατη αρχαιολογική μελέτη σε σχέση με τις βραχογραφίες στο δάπεδο του μικρού σπηλαίου, τοποθετεί την δημιουργία τους μεταξύ 11.000-35.000 χρόνων πριν.

Η παρούσα διπλωματική αναπτύσσεται γύρω από το εννοιολογικό υπόβαθρο που προέκυψε από την σε βάθος μελέτη του τόπου και από την προσπάθεια προσδιορισμού των γενεσιουργών δυνάμεων που διαμόρφωσαν την ταυτότητα του. Κάνοντας χρήση συμβολισμών δομούνται νέα περιβάλλοντα και μέσα από εικαστικές προσεγγίσεις διαμορφώνονται χώροι που αντανακλούν το παρελθόν.

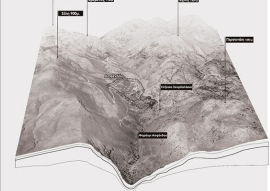

[Πρόβλεψη] Σημείο Σ. | Σπήλαιο:
Σπήλαιο με βραγχονταρίες 11.000-35.000 χρόνων. Προτείνεται επέμβαση που θα επιτρέψει σε επισκέπτες να δουν τις βραγχονταρίες από κοντά, αλλά που ταυτόχρονα θα διασφαλίζουν μόνιμες και δραστηριότητες στην γύρω και θα θα θέτουν σε κίνδυνο τα στοιχεία παλαιοντολογικά εύρημα.

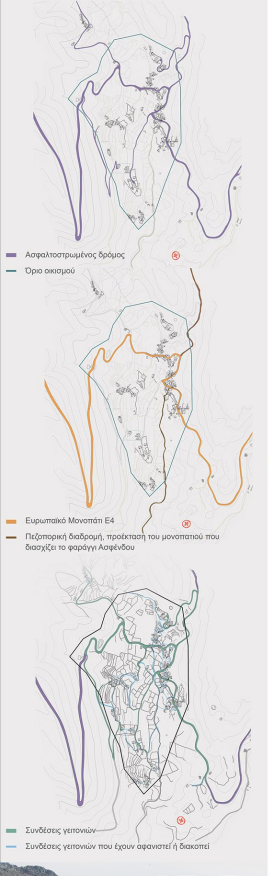
[Πρόβλεψη] Προτεινόμενα σημεία επέμβασης

Ανάλυση Περιοχής

Ανάγλυφο ευρύτερης περιοχής

Δίκτυο, συνδέσεις

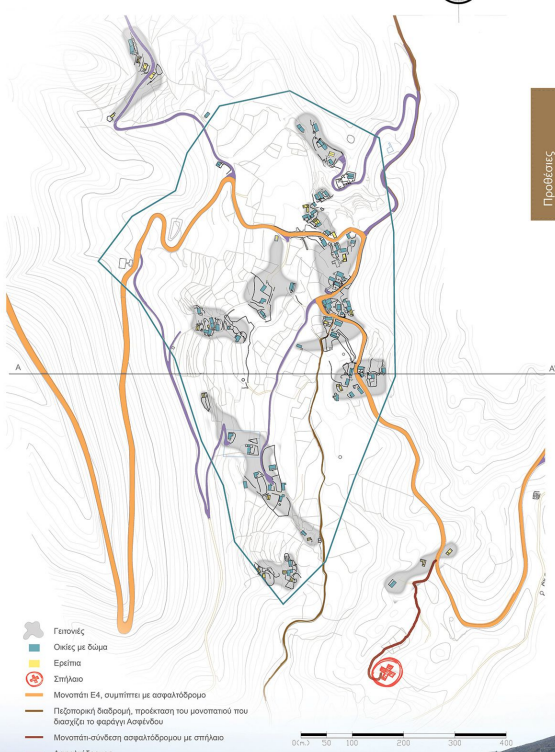
Νήσος Κρήτη

Πεζοπορικές διαδρομές στην ευρύτερη περιοχή

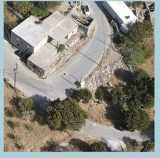
Μονοπάτι Ε4
Πεζοπορικές διαδρομές

- Γετονίες
- Οικίες με δώμα
- Ερείπια
- Σπήλαιο
- Μονοπάτι Ε4, συμπίπτει με ασφαλτοδρόμο
- Πεζοπορική διαδρομή, προέκταση του μονοπατιού που διασχίζει το φαράγγι Ασφένδου
- Μονοπάτι-σύνδεση ασφαλτοδρόμου με σπήλαιο
- Ασφαλτοδρόμος
- Όριο οικισμού

[Πρόβλεψη] Σημείο Α. | Αρετήρια:
Τοποθεσία στην αριτή του οικισμού, κοντά αρετήρια για την εξερεύνηση της περιοχής. Προσφέρεται ως σημείο έναρξης της προτεινόμενης πεζοπορικής διαδρομής και ως κέντρο παροχής πληροφοριών σχετικά με τις βραγχονταρίες, τον οικισμό και τα μονοπάτια.

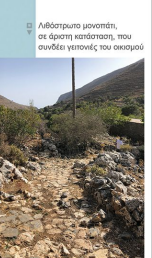
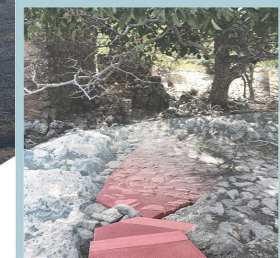

[Πρόβλεψη] Σημείο Μ. | Το Μνημείο:
Το γεωγραφικό κέντρο του χωριού και σημείο συνάντησης πεζοπορικών διαδρομών. Κατάλληλη θέση για την ανάπτυξη χώρου που αντανακλά και δείχνει την πρόταση εδαφικών βραγχονταριών του σπηλαίου του Ασφένδου.

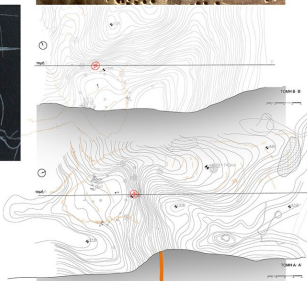
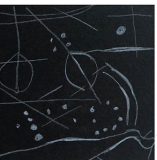
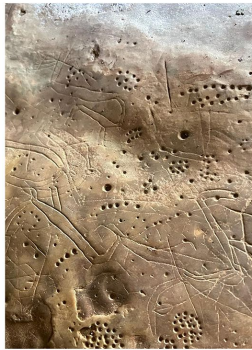

Η πλούσια καλλιέργεια του μονοπατιού που συνδέει το κέντρο του οικισμού με την πεζοπορική διαδρομή δόξατος του φαράγγι του Ασφένδου

Αλβόστρωτο μονοπάτι, σε άριστη κατάσταση, που συνδέει γετονίες του οικισμού

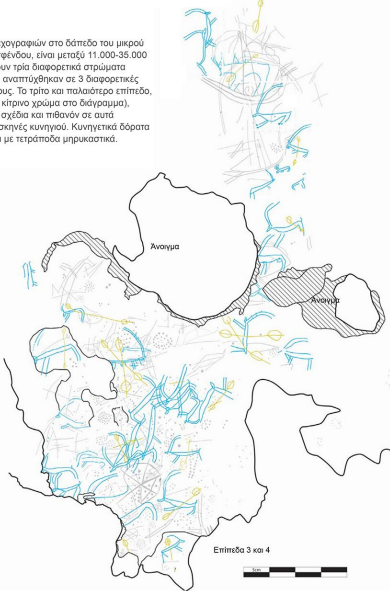

Τύποι επεμβάσεων για την βελτίωση του μονοπατιού που συνδέει το κέντρο του οικισμού με το φαράγγι του Ασφένδου

Βραχογραφίες

Η ηλικία των βραχογραφιών στο δάπεδο του μικρού σπηλαίου του Ασθενόβου, είναι μεταξύ 11.000-35.000 χρόνων. Υπάρχουν τρία διαφορετικά στρώματα χαρακτηριστικών, που αναπτύχθηκαν σε 3 διαφορετικές χρονικές περιόδους. Το τρίτο και παλαιότερο επίπεδο, (με τερασσιά και κίτρινα χρώμα στο διάγραμμα), περιλαμβάνει 17 σχέδια και πιθανόν σε αυτά αναπαριστούνται ακινέτες κυνηγιά. Κινηθητικά όμοια διασπαιρύνονται με τετράποδα μηρυκακτικά.

«□ Λαζαρινή γούρνα βορειοανατολικά του οικισμού. Η τετρα- ως υψώ δοσέλιση σε σφονδία, αποτέλεσε για αιώνες το βασικό υλικό κατασκευής και δομής της. Μόλις με η διαδοτικότητα της, εξαιρετικά δύσκολη δε η επεξεργασία της.

«□ Εξαιρετικό θαυμάσιος στίγας. Η πολυήμε κατασκευή που όμοιος αυτή, πιθανόν δεν θα είχε ποτέ κατοικήσει αυτός ο άνθρωπος τόπος.

Χαρακτήριζα υφανά σε πρόβατα στο κορσενό του οικισμού. Ο Αλός βίος συμπεριλαμβανό την καλλιτεχνική έκφραση και την επιθυμία για αισθητική αναβάθμιση της καθημερινότητας. Όλα τα έρηπαχον με χέρια, ψωλή και αλληλεγγύη.

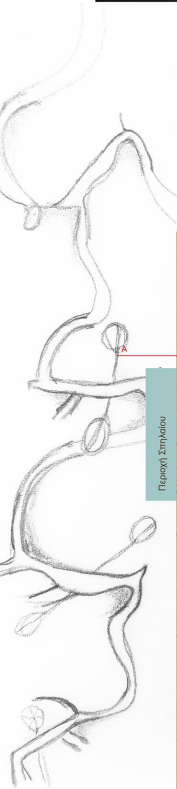
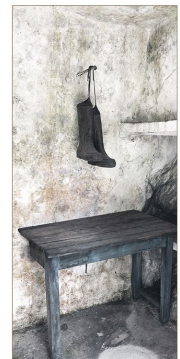
Από την εποχή των βραχογραφιών, με τα τόξα και τα σκάνια, μέχρι και σήμερα, τα όπλα και τα σημάδια τους, δεν έλειπαν ποτέ από εδώ.

Η ζωή στο Ασθενόβου ήταν εφική χάρη στην ευρηματικότητα, την προσαρμοστικότητα, τη συνεργατικότητα και την εγρήγορση των κατοίκων του. Η απόλυτη που προεβήκα την λύση στο ζήτημα της καθημερινότητας, μαζί με την ευκολία που είχαν να αποδίδουν νέες χρήσεις στα διαθέσιμα σε αυτούς υλικά και αντικείμενα, υπήρξαν για αυτούς ανεκτίμητα εφόδια.

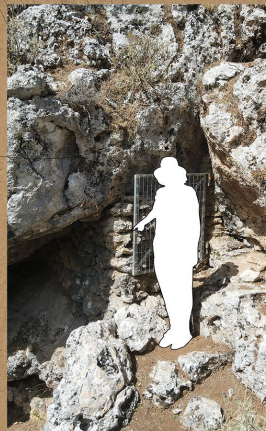
Οπτική όληση στο ταπίο της ορεινής Κρήτης υποβίβρου, ή η σύγχρονη εκδοχή της απόλυτης που απαντά στα ζήτουμένα της καθημερινότητας.

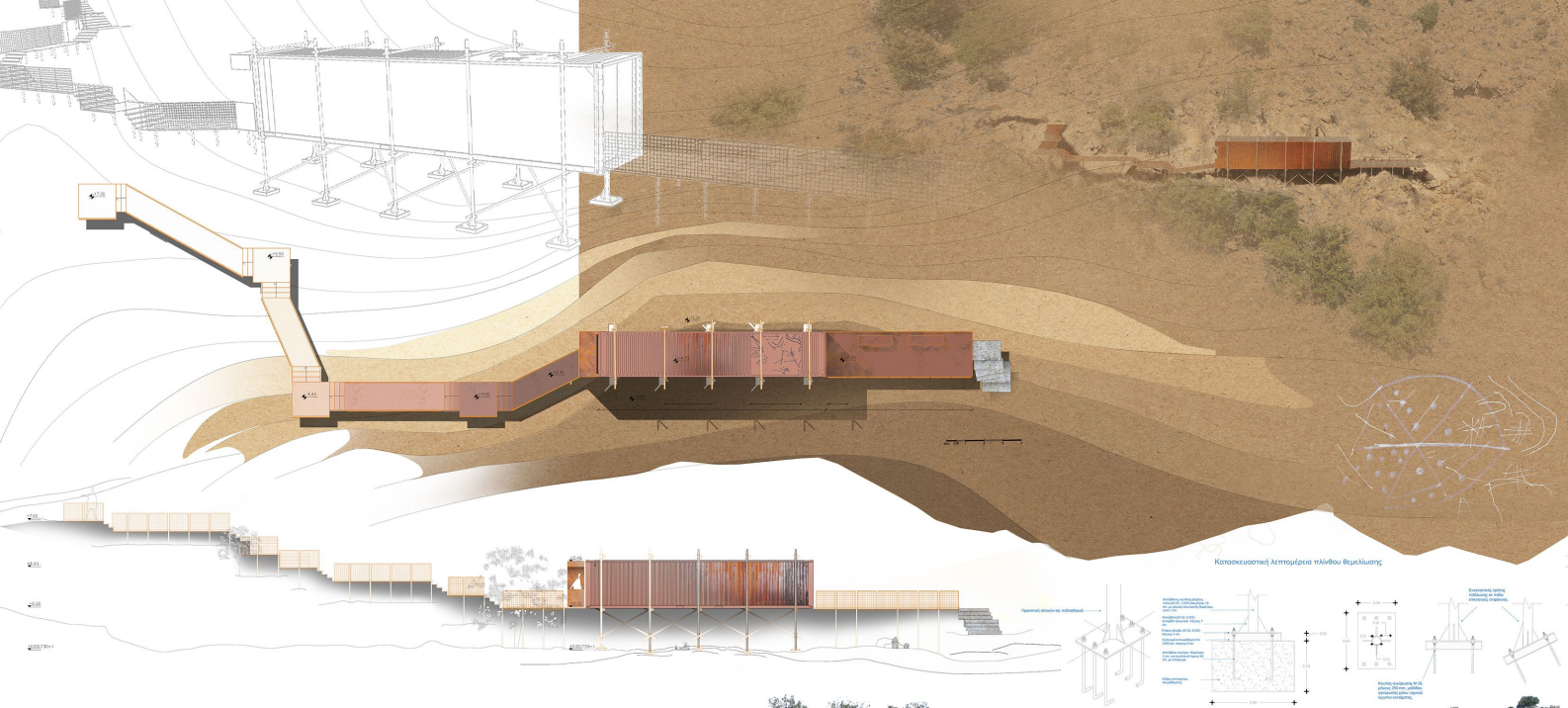

Πύσσα Σπηλαίου

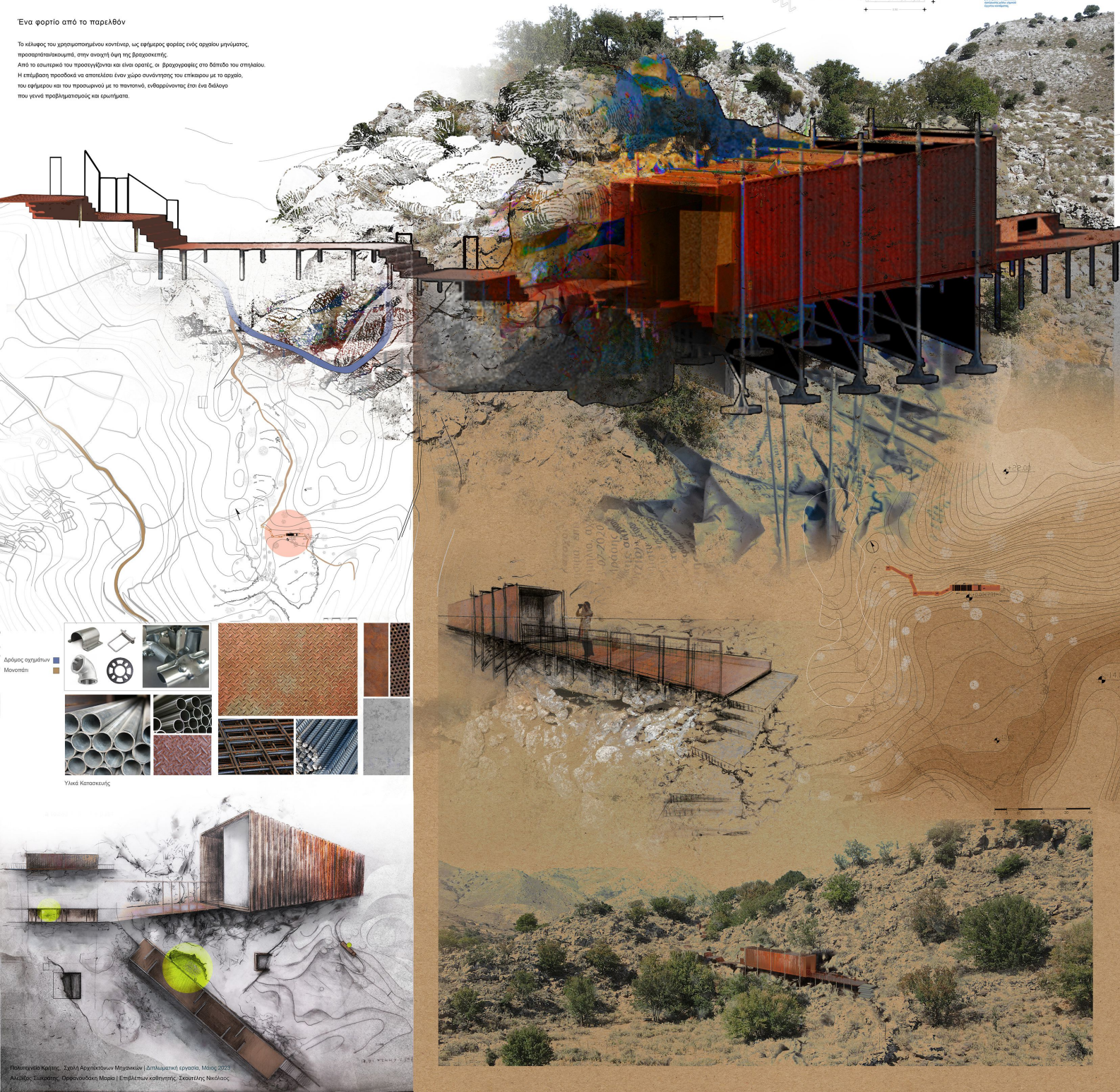
Μεσοπολι-αυτοδότη ασφαλτοδόχου με σπηλαίο
Το σπηλαίο με τις βραχογραφίες απέχει 1 χιλιόμετρο από το κέντρο του χωριού. Τα 600 μ. είναι μέρος του κεντρικού ασφαλτοδόχου και τα υπόλοιπα σε χαμηλότερο μονοπάτι, με σημεία κοντά στο σπηλαίο, για έχουν απώτερη κλίση.

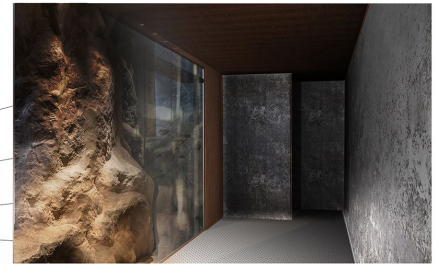

Ένα φορτίο από το παρελθόν

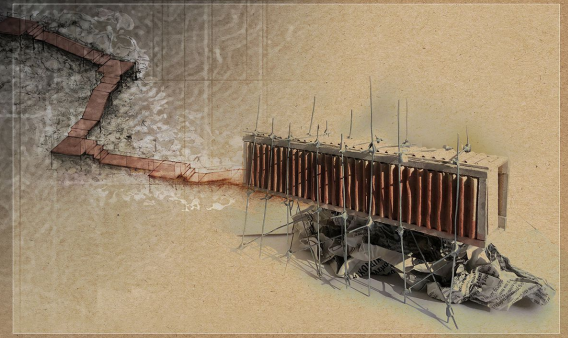
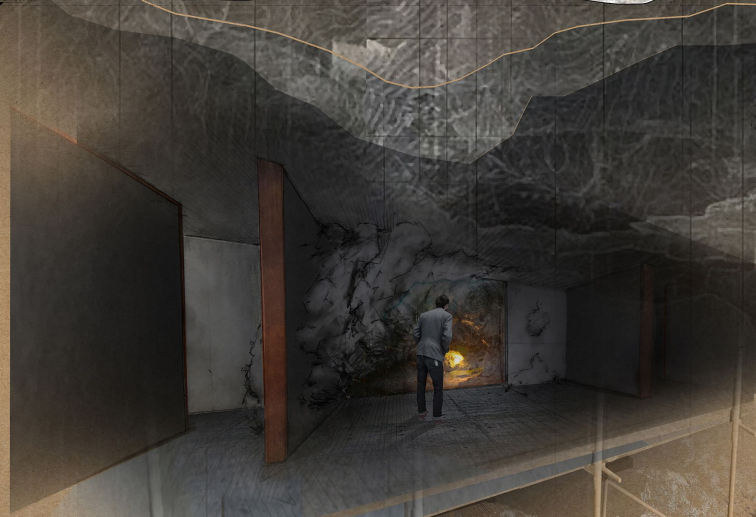
Το κέλυφος του χρησιμοποιημένου κοντέινερ, ως εφήμερος φορέας ενός αρχαίου μνημείου, προσωρινά/αποκαμψι, στην ανοιχτή όψη της βραχοσκαλίας. Από το κομμάτι του προσεγγίζονται και είναι ορατές, οι βραχογραφίες στο δάπεδο του στηλίου. Η επέμβαση προσδίδει να αποκαλύψει έναν χώρο συνάντησης του επισκέπτη με το αρχαίο, που εφήμερο και του προσωρινό με το παντοία, ενθαρρύνοντας έτσι ένα διάλογο που γεννά προβληματισμούς και κριτήρια.

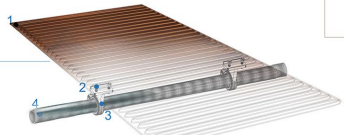
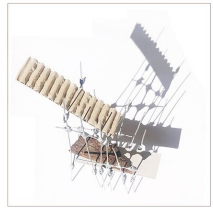

Στο εσωτερικό του κοντέινερ διαμορφώνονται δυο σκοτεινές αίθουσες. Από το εσωτερικό της πρώτης οι βροχογραφίες είναι ορατές στο φυσικό τους περιβάλλον.

Η δεύτερη αίθουσα με αναπαράσταση των σχηματισμών των βροχογραφικών στην οροφή, λειτουργεί ως χώρος/φίλτρο σταδιακής προσαρμογής από το σκοτάδι της πρώτης αίθουσας, στο δυνατό εξωτερικό **θακκάνιο** φως.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ ΣΤΕΓΑΣΤΡΟΥ

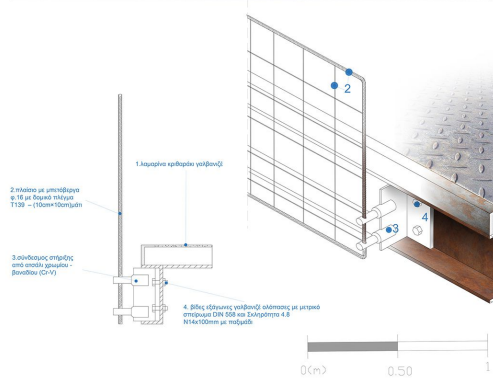
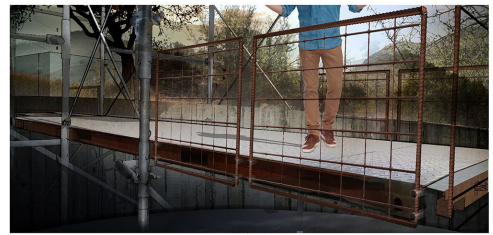
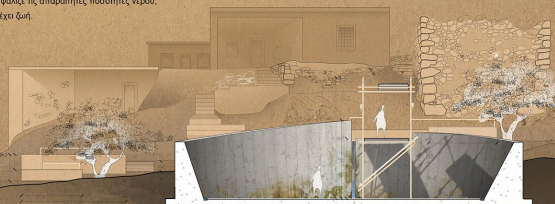
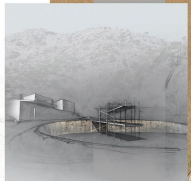
Το «μνημείο»

Το σύνολο της σύνθεσης των βασικών στοιχείων του σημείου του Ασφέντου, απλώνεται στο ανάγλυφο δάπεδο της βυθισμένης πλατείας στο κέντρο του οικισμού. Ο χώρος συστήνεται τα εγχρόνισμα σχέδια στην επισκέπτη, μεγεθύνοντας τα και ενθαρρύνοντας τη θεωρητική περιήγηση σε αυτά, με πολλαπλούς, εναλλακτικούς τρόπους.

Η Στέρνα

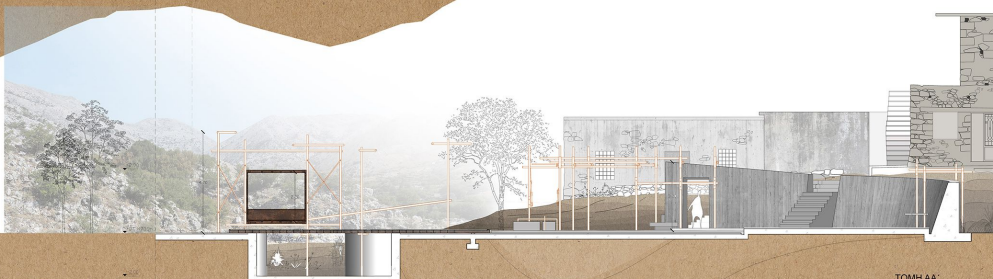
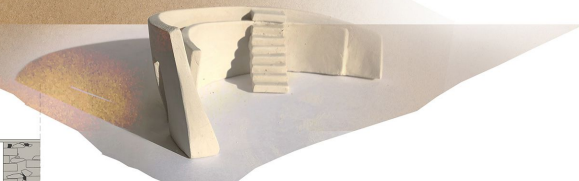
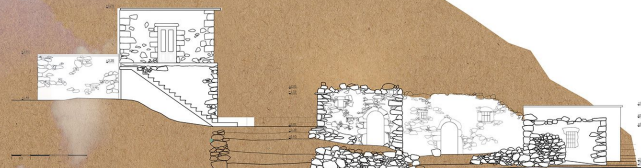
Η χρήση του «μνημείου», ο κυριώδης τοίχος που το περιβάλλει, η βύθισή του στο έδαφος για το υδατικό μονοκίνη που το διατρέχει, επιταχύνουν την νοσηματοδότησή του, και σε αυτήν προσθέτουν την έννοια της μεγάλης στέρνας. Υπόδηξη του σίανου σίανου που δίνουν για τη συλλογή του νερού. Στον τόπο αυτό το νερό δεν ήταν ποτέ αρκετό για να καλυφθεί το σύνολο των αναγκών. Η στέρνα ήταν για αιώνες η κύρια κατασκευή που εξασφάλιζε τις απαραίτητες ποσότητες νερού, για να μπορεί ο οικισμός να έχει ζωή.

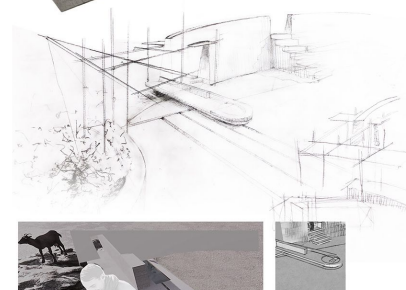
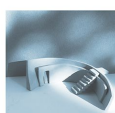

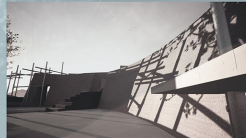
Η Αφετηρία

Συνολο επιμβάσεων που προκαλούν τους επισκέπτες να εκκινήσουν από το σημείο αυτό τις πληροφορίες τους διαδοχικά με τις ερωτήσεις τους στον κόσμο.
Συνιστά την πρώτη επαφή με τα μορφολογικά, λειτουργικά και ενασολογικά χαρακτηριστικά του συνόλου των επιμβάσεων και φηλοδίζει να αποτελέσει ένα εύχρηστο κελύφ για την συνέχεια της περιήγησης.

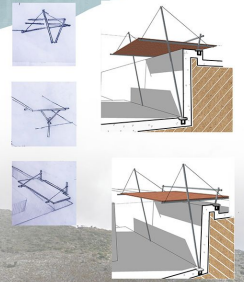
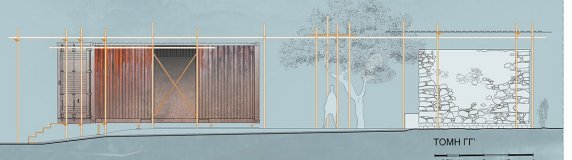

- 1 Container + κτίριο: σημείο παροχής πληροφοριών και οδηγιών και χώρος ανάφλεξης χαρτών και κατασκευών των πλανητών
- 2 Η Πλατεία: χώρος στάσης που συστήνει τα κτίρια της γειτονιάς ως σκεπχό μέλος θεωρητικής σκέψης και προσκαλεί τον επισκέπτη να τα ανακαλύψει.
- 3 Η Γέφυρα + σκάκι: τη συνδέουν τμήματα από container και είναι το πρώτο πέρασμα από μία σειρά περασμάτων, που αποτινύονται στα υπόλοιπα σημεία της προτεινόμενης επέμβασης και μοιάζουν με αυτό κατά χαρακτηριστικά και στοιχεία.
- 4 Μονοπάτι + στέγαστρο: ένα παλιό μονοπάτι που εφάπτεται του ασφαλτοδρόμου. Έχει τη σύνδεσή του με τις γειτονιές στα βάθη του οικισμού, απόστα και πάλι κινείται και οδηγεί στο παρατηρούμενο ημετέρο των δραστηριοτήτων, στο κέντρο του οικισμού και στην πλατεία.

Παρασφραγίζοντας τα λόγια του Άπτεν -επιστακτικού του κινήματος του νέου ρεαλισμού-, περιγράφουμε τη δυναμική της πρακτικής της επανόρθωσης και του σπονταπροσδιορισμού ρόλου του αντικείμενου. Οι ιδότητες ενός πράγματος εμφανίζονται φαινικά, με αλή τους την ένταση και πραγματικότητα, τη στιγμή που πρόκειται να το χαλάσουμε, να του αλλάξουμε ταυτότητα. Η ιστορία του ανθρώπου και της τέχνης, αντλεί από τους θρήνους και τις φωνές αυτού που χάθηκε και αυτού που σώθηκε. Αν και αναγνωρίζουμε την προσωρινότητα μας, έχουμε το θράσος να αφηρούμε αυτή τη λεπτή φέτα ασηνότητας που μας ανήκει.

Δρόμος οχημάτων
Μονοπάτι

Πολιτεχνείο Κρήτης, Σχολή Αρχιτεκτονικών Μεταπτυχιακών Σπουδών
Αλέξανδρος Σακελλάριος, Οδρανάκης Μάρκος | Επιβλέπων καθηγητής: Σκουτέλης Νικόλαος

